

Intervju: Džozef Lauter, direktor USAID Projekta za bolje uslove poslovanja

Problem je nedosledna primena zakona

“Kao konsultanti moramo pomoći Vladi da razume kako da najbolje izbalansira potrebu da zakon ili propis smanji teret privredi, istovremeno štiteći potrošača i održavajući fer i konkurentno poslovno okruženje. Nakon toga, institucije i sudovi treba da efikasno sprovedu zakone i propise”

POČETKOM GODINE, u Srbiji je pokrenuta petogodišnja inicijativa pod nazivom USAID Projekat za bolje uslove poslovanja, a sprovodi ga Cardno Emerging Markets USA. Cilj projekta, koji se zvanično sprovodi na osnovu prioriteta koje ima država u ekonomskoj politici, jeste da pomogne Vladi Srbije da poveća konkurentnost domaće privrede i privatnog sektora. Projekat će se bazirati na tri ključna segmenta: regulatornim reformama u privredi, makroekonomskoj politici i upravljanju javnim finansijama i razvoju finansijskog tržišta. Slični USAID projekti u Bugarskoj i Hrvatskoj su znatno unapredili ekonomsku politiku i privredne zakone i poboljšali konkurentnost. Ova inicijativa u Srbiji je vredna 16,7 miliona dolara, a o sprovođenju projekta, ciljevima i rezultatima u zemljama okruženja razgovarali smo sa Džozefom Lauterom, direktorom USAID Projekta za bolje uslove poslovanja.

„VREME“ Projekat se sastoji od tri komponente. Na kojoj oblasti će biti fokus i kada ćemo videti prve rezultate?

DŽOZEF LAUTER: Naši ciljevi su široko postavljeni, ali smo za prvu godinu izabrali određeni broj zadataka koje ćemo sprovesti u delo. Ovi zadaci uključuju pomoć pri implementaciji važnih zakona, kao i pomoć Ministarstvu finansija i Fiskalnom savetu u jačanju upravljanja javnim finansijama. Uvek se fokusiramo na ograničen broj aktivnosti kako bismo bili sigurni da možemo našim partnerima u Vladi Srbije da pomognemo da se reformske aktivnosti sprovedu na pravi način i u celosti, kao i da u stvarnosti olakšaju poslovanje u Srbiji. Mislim da će neki važni rezultati našeg rada, poput boljeg sprovođenja ključnih zakona, biti vidljivi već do kraja godine. Primera radi, očekujemo da do kraja godine sarađujemo sa Vladom u razvijanju podzakonskih akata za implementaciju Zakona o izvršenju i obezbeđenju i Zakona o tržištu kapitala, kao i u stručnom usa-

vršavanju Vladinih službi i delova pravosuđa kako bi se zakoni pravilno sprovodili. Ključni rezultati kojima težimo su ukidanje regulatornih procedura i barijera koje sprečavaju privredni razvoj, rast finansijskih sredstava namenjenih razvoju privrede i poboljšanje upravljanja javnim finansijama. Za ove rezultate biće potrebno više vremena, ali mislim da ćemo do kraja 2012. godine videti konkretnije pomake.

Šta smatrate većim problemom u Srbiji, “loše” zakone ili njihovu neadekvatnu implementaciju?

U dosta slučajeva Srbija je razvila dobre zakone i zdrave propise, ali glavni problem leži u njihovoj nedoslednoj primeni, za šta postoji više razloga. Neki od njih su neefikasni procesi u Vladinim institucijama, službenici koji ne razumeju zakone, nepostojanje IT sistema i nerazumevanje zakona i procedura od strane korisnika. Fokus Projekta biće upravo rad na poboljšanju implementacije zakona, a svesni smo da postoji potreba i za unapređenjem zakonskih i podzakonskih akata kako bismo bili sigurni da će problemi biti rešeni, kao i da se neće stvoriti novi.

Kada počinje sprovođenje Projekta i koje institucije će biti uključene?

U poslednja tri meseca razvili smo plan koji se bazira na uklanjanju najvećih problema sa kojima se susreće privreda. Imali smo veoma otvorene dijaloge sa više Vladinih institucija kako bismo osigurali da svi imamo iste prioritete. Sa zadovoljstvom mogu da konstatujem da su prioritete privrede i Vlade veoma slični što svakako govori da Vlada Srbije ima sluha za poslovnu zajednicu. Otpočeli smo projektne aktivnosti i uskoro ćemo raspisati konkurs za dodelu bespovratnih sredstava u više oblasti. Blisko ćemo sarađivati sa svim poslovnim udruženjima, ekspertima širom Srbije, osam Vladinih institucija, uključujući ministarstva finansija, ekonomi-

je i regionalnog razvoja, poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede, pravde, životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja.

Po čemu se ovaj projekat razlikuje od inicijativa NALED-a i drugih poslovnih udruženja usmerenih na poboljšanje poslovne klime u zemlji?

Pristup USAID Projekta za bolje uslove poslovanja je veoma fleksibilan i dinamičan, baziran na naporima Srbije i zemalja regiona da sprovedu reforme. U okviru našeg opšteg cilja poboljšanja konkurentnosti kroz unapređenje poslovnog okruženja, finansijskog sektora i reformi fiskalne politike, možemo da se usmerimo na rešavanje problema koji se pokazuju kao prioriteta, i onda kada se oni pojave. Na primer, ako bi poslovna zajednica i Vlada Srbije zatražile pomoć u unapređivanju inspekcijских procesa, mi možemo brzo da odreagujemo. Sa druge strane, ukoliko naši partneri ne pokazuju jasno opredeljenje u reformskim naporima, mi ćemo se preusmeriti na drugu aktivnost za koju takvo opredeljenje postoji. Kao što sam rekao, fokusirani smo na poboljšanje implementacije zakona, što zahteva višestruki pristup i snažnu saradnju sa našim partnerima u Vladi. Kao konsultanti moramo pomoći Vladi da razume kako da najbolje izbalansira potrebu da zakon ili propis smanji teret privredi, istovremeno štiteći potrošača i održavajući fer i konkurentno poslovno okruženje. Nakon toga, institucije i sudovi treba da efikasno sprovedu zakone i propise. Naučili smo dosta od NALED-a i drugih poslovnih udruženja, naročito na polju izgradnje podrške za reformske procese u Srbiji.

Kako vidite odnos Vlade Srbije i privatnog sektora. Privrednici se dosta žale na neosetljivost Vlade na njihove probleme i poresku preopterećenost privrede.

Mislim da je Vlada Srbije otvorena za dijalog sa privredom, kao i da pažljivo sluša šta govori poslovna zajednica. Pojedina poslovna udruženja su uradila odličan posao pri predstavljanju prioriteta Vladi, baziranih na opsežnim analizama, ali i konkretnim idejama za poboljšanje poslovne klime. Što se tiče poreza, postoji potreba za dublju analizu uticaja postojećeg zakonodavstva na privredu. Neophodno je izvršiti velike ekonomske promene kako bi Srbija postigla održivi rast, a porezi predstavljaju važan deo podsticajne strukture kako bi se promene desile. Jedan od ciljeva USAID Projekta za bolje uslove poslovanja jeste da da doprinos javnoj debati o izazovima poput ovog.

Kako vi ocenjujete poslovnu klimu u Srbiji u odnosu na zemlje okruženja, s obzirom na to da se veoma loše kotiramo, posebno po stepenu korupcije?

Rekao bih da je poslovno okruženje u Srbiji generalno veoma slično zemljama regiona, iako se Srbija, u pojedinim aspektima komparativnih studija poput (World Bank Doing Business and World Economic Forum Global Competitiveness Rankings), nalazi na lošijoj poziciji. Ovakva poređenja su interesantna i korisna, ali je važnije fokusirati se na to šta privreda i Vlada treba da urade kako bi razvili globalno konkurentnu ekonomiju i priliku da Srbija bude uspešna.

Radili ste na sličnim projektima i u zemljama regiona. Kakve ste rezultate postigli i, na osnovu zatečenog stanja, kakav ishod od vašeg rada u Srbiji očekujete?

Rukovodio sam USAID projektima u Bugarskoj, Hrvatskoj, Makedoniji i Bosni i Hercegovini. U Hrvatskoj smo postigli važne uspehe u oblastima unapređenja tržišta rada. Verovatno najvažnija bila je pomoć Vladi, poslovnoj zajednici i sindikatima u razvijanju Kodeksa rada koji je olakšao zapošljavanje. U Bugarskoj smo pomogli Vladi da se fokusira na poboljšanje uslova za privredni razvoj. Rezultati su znatno pomogli Bugarskoj prilikom procesa pridruživanja Evropskoj uniji. U BiH i Makedoniji pomogli smo implementaciju važnih privrednih zakona, kao što je Zakon o tržištu kapitala i Zakon o stečaju. Kako je USAID Projekat za bolje uslove poslovanja petogodišnji projekat i pošto imamo sjajne partnere – Vladine predstavnike i službenike koji razumeju šta je potrebno uraditi, poslovna udruženja sa odličnim idejama i vrhunske eksperte, naši zajednički ciljevi su dostižni. Svi zajedno ćemo saradivati kako bismo smanjili opterećenja koja privreda ima i omogućili joj da uspe na globalnom tržištu. Kada se za pet godina naš projekat završi, očekujem da vidim dinamičnu srpsku privredu sa održivim rastom. ◀

Ana Radić

Strategija i "strategije"

Kako ćete promeniti način na koji Vlada funkcioniše? Izgleda da država uopšte nema jasnu strategiju ekonomskog razvoja zemlje.

U nekoliko poslednjih godina razvijeno je i previše strategija za ekonomski razvoj. Mislim da postoji veliki broj ljudi u Vladi Srbije koji nastoje da ubrzaju ekonomski razvoj i imaju viziju kako da doprinesu da poslovno okruženje bude bolje. Bilo je uspešnih pomaka, ali sam u razgovorima sa predstavnicima Vlade, uspešnim poslovnim ljudima i građanima, često čuo da se žale da brzina sprovođenja reformi nije zadovoljavajuća. Mi nismo sigurni zbog čega neke reforme nisu brže sprovedene, ali sudeći prema mom iskustvu iz regiona, čini mi se da je uključeno više faktora. Jedan od njih je da većina strategija u realnosti i nisu strategije – više odslikavaju trenutne probleme, ne uključujući akcione planove, bez jasnog određenja šta je sve i kada potrebno uraditi. Naravno, ne manje važno je i ko je za to odgovoran. Drugi faktor je da se mnogi reformski procesi odigravaju istovremeno i to često u jednom ministarstvu. To znači da se Vladini službenici bore sa previše posla i nisu u mogućnosti da posvete vreme neophodno za celovito sprovođenje reformi. Takođe, tokom rada sa Vladom Republike Hrvatske, video sam da službenici nisu posedovali neophodne veštine upravljanja reformskim procesima, jer nisu imali potrebne treninge. Ovakav scenario ne isključujem u Srbiji.

